

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VII. Inde haustum nomen libertatis ecclesiasticæ apud Gallos. Quod magnopere invaluit tempore Caroli VI. cùm Ecclesia schismate vexata variis oneribus premeretur. Quo sensu dicantur à Christo collata ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

urbs erat metropolitana insulae Cypri) ordinationem ejus Ecclesiae usurpare moliens, literas à Dionysio Duce Orientis ad Praesidem Cypri & Clerum Constantiensem impetravit: quibus praecipuum erat Clero, ut ab ordinatione Episcopi abstineret, donec judicio Synodi Ephesinae, quae tunc temporis cogebatur, Ecclesiae Constantiensi prospectum fuisset. Id scilicet Ioannes à Concilio se impetraturum sperabat, si res integra forent, ut libera sibi metropoleos Cypri ordinatio permitteretur, quia Cyprus erat una è quindecim provinciis Dioceseos Orientalis, quae à Nicæna Synodo Antiocheni Episcopi administrationi creditae fuerant. Quae ratione fultus Alexander Antiochenus, jam olim Innocentio I. retulerat, Cyprios Episcopos fatigatos Arrianae impietatis potentia, cujus virus Episcopos Antiochenos invaserat, non tenuisse Nicænos canones in ordinandis sibi Episcopis, & usque adhuc habere praesumptum, ut suo arbitratu eos ordinent, neminem consulentes. Sed Innocentius persuasit tantum Cypriis, ut curarent juxta canonum fidem, unum cum ceteris sentire provinciis. Atque hoc pacto contentionem non diremit, quamvis aliter visum fuerit eruditis. Quippe Nicæna Synodus ita privilegia Antiochenae Ecclesiae in Orientem integra servavit, ut nihil de privilegiis Metropolitanorum detraheret. Episcopi Cyprii Ephesum accedunt, ut Ioannis Antiocheni novos conatus repellant: electum à se Rheginum in locum Troili docent, & suae provinciae privilegia, secundum Nicænos canones, servari postulant. Synodus Ephesina, prudenti interlocutione, docuit Nicænum canonem utriusque partis votis suffragari, sed causa jugulum in eo esse, an ex veteri more Antiochenus Cyprios Episcopos ordinarit. Quod illi nunquam factum magna contentione asserunt; sed à synodo provinciae perpetuo Metropolitanum constitutum fuisse. Itaque Decretum editum est, quo novus ille conatus Antiocheni Episcopi reprimatur, & Cypriis Episcoporum ordinationes ex veteri consuetudine addicuntur secundum Canones. Observandus autem est modus loquendi quo tentata innovatio contra canones & mores antiquos dicitur à synodo omnium libertatem attingere: quia scilicet exemplum illud trahi potuisset in consequentiam, ad perniciem omnium provinciarum. Quare generaliter constituit synodus: *In aliis etiam Diocesis & provinciis servetur, ut nullus Episcoporum aliam provinciam occupet, quae antea & ab initio sub sua vel antecessorum suorum potestate non fuerit; sed*

& si quis occupaverit, vel per vim sibi subegerit, ipsam restituat, ne patrum canones praeterantur, neque sub sacerdotij praetextu mundanae potestatis fastus irrepas; ne clam paulatim libertas amittatur, quam nobis donavit sanguine suo Dominus noster Iesus Christus, omnium hominum liberator. Vnde patet, non adversus solum Antiochenum Patriarcham, sed etiam adversus ceteros Patriarchas constitutum ne plus sibi licere praesumant in suis Diocesis quam sit illis & canone & veteri consuetudine concessum. Diocesis dictio, regiones & tractus provinciarum Patriarchis subditos significat, ut monui. Quo sensu hic accipi ex eo manifestum est, quod canon Diocesis provincias subjungat: *Istud autem, inquit, in aliis Diocesis & in omnibus provinciis servetur.* Quare Theodoretus in Synagoge canonum, titulo primo, canonem istum Synodi Ephesinae notavit, ut probaret Patriarchis non licere provincias invadere.

VII. Hinc profectum est ut Ecclesia Gallicana nomen libertatis ecclesiasticae usurpaverit, cum adversus nova Pontificum Decreta, aut novos Episcoporum conatus, vel etiam secularis potestatis illicitam usurpationem, de antiquis canonibus aut moribus excipit. Quidam novitium nomen apud nos esse putant, quo à tempore Regis Caroli VI. tantum usi fuerimus. Certum quidem est, tunc magnopere celebratum fuisse nomen illud libertatis, cum tempore schismatis, Romani Pontifices dignitati suae in partes dissipatae praesidiis undique conquirendis intenti, Ecclesiam novitatibus quamplurimis vexarent, gratis expectativis, episcopatum & abbatiarum reservationibus, Annatis, & aliis hujusmodi. Quae tempeestas Concilium Ecclesiae Gallicanae eompulit anno MCCCCVI. & MCCCCXVIII. ut à Rege, regni sui Ecclesiam, & viros ecclesiasticos ad suam libertatem antiquam & juris communis dispositionem restitui peteret. Vnde patet vera & genuina definitio hujus libertatis, ex sensu Ecclesiae Gallicanae; ut sit nempe, *usus antiqui juris communis.* Inde frequentissime usurpatum fuit in constitutionibus regni, in actis Comitiorum regni, in curiarum supremarum judiciis, & in cleri Gallicani conventibus, nomen illud *Libertatis Ecclesiae Gallicanae.* Sed non est quod intra illud tempus usurpationem hujus nominis coerceamus. Etenim anno MCCCLXXXV. idem Carolus constitutione illa celeberrima, quae curiae Romanae Cardinalium varias exactiones inhibuit, eo proposito id à se decerni testatur, ut *Ecclesia regni sui, inquit,*

Innocent. In Decret. c. 46.

Concil. Eph. can. d. ...

Conc. Eph. d. 1. ...

Theodoretus Synagoge canonum tit. 1. ...

Videlibet v. cap. 12. & 13.

Edicta Caroli VI.

Constitutio Caroli VI.

*in pace & tranquillitate sedeat, in franchisia & libertate propagetur; auctore quod Dominus nos-
ter Iesus Christus Ecclesiam tanta voluit liber-
tate gaudere, ut nullius utilitatis obtentu sub-
jici debeat servituti.* Libertatem à Christo
Ecclesie indultam trahit in argumentum,
exemplo Concilij Ephesini: quia scilicet
Christiani à jugo legis Mosàicæ liberati,
novis præceptorum inutilium sarcinis non
debent onerari. Quare cum hæc libertas æ-
què laicis ac Clericis competat, Libertas Ec-
clesiæ Gallicanæ ad utrumque gradum læi-
corum & Clericorum pertinebit, ut Philip-
pus IV. Rex Francorum rectè urgebat in
disceputatione cum Bonifacio VIII. ante-
quam ab invicem dissiderent: quamvis fa-
teatur à Pontificibus & regibus libertates
quasdam Clericis specialiter fuisse conces-
sas, quæ tamen jus regium tollere non de-
beant. Vnde monui superiore libro, Liber-
tatem Gallicanam, si ad integrum Eccle-
siæ Gallicanæ corpus referatur, quod ex
regia & episcopali dignitate constat, utrius-
que ministerij jura complecti. Eo sensu,
rescriptis regis bullarum executio conce-
ditur, solenni illa formula, quòd nihil ad-
versum jura & libertatibus Ecclesiæ
Gallicanæ contineant, id est, nec privile-
giis canonicis Ecclesiarum, nec juribus re-
giiis. Sanè reticere non debeo quod valde
commendabit usum harum libertatum,
nempe à B. Ludovico Rege Christianissi-
mo nomen & rem ipsam libertatis Ecclesiæ
Gallicanæ restituta fuisse. De re ipsa nemo
dubitavit, cum edicto illo celeberrimo ca-
verit ut Ecclesia regni sui administraretur
secundum dispositionem juris communis, sacro-
rum Conciliorum Ecclesiæ Dei, & statutorum san-
ctorum antiquorum patrum. Nomen autem
extat in iis literis mense Aprilis datis anno
MCCXXXVIII. quibus immunitates Epi-
scoporum provinciæ Narbonensis aliorum-
que confirmat, & auget, his verbis: *Ludo-
vicus Dei gratia Rex Francorum, universis Ba-
ronibus, Vassalis fidelibus suis, Ballivis, &
bonis villis in Arrelatensi, Narbonensi provin-
cia, & Rutenensi, Catwicensi, Aginncnsi, & Al-
bigeni diocesis constitutis. De magnorum &
prudentum virorum consilio statuimus quòd Ec-
clesiæ & viri ecclesiastici in terris illis consti-
tuti libertatibus & immunitatibus utantur qui-
bus utitur Ecclesia Gallicana, & eis plenè gau-
deant secundum consuetudinem Ecclesiæ memo-
rate. Ante ista tempora, libertas canonica
dicebatur in Gallia, usus canonum nulla
vi vel impressione externa imminutus; ut
constat à Privilegio concesso Ecclesiis pro-
vinciæ Burdigalensis à Rege Ludovico ju-
niore anno millesimo. centesimo trigesimo*

septimo. Sed debilitata in ceteris regnis apud
nos aliquam partem canonicæ libertatis
retineri, Libertatis Ecclesiæ Gallicanæ spe-
ciale nomen inductum est.

VIII. Quæri solet an Libertates ista re-
ctè Privilegia dicantur. Attigit hanc qua-
stionem Leschasserius, qui eruditè obser-
vat synodum Nicænam provincialium Ec-
clesiarum eximia jura *apud eos* nomine
complexam fuisse, quæ Dionysius Exiguus
privilegia vertit: *Similiter apud Antiochiam,
ceterisque provinciis, privilegia servantur Ec-
clesiis.* Quo etiam verbo usum fuisse vetè-
rem interpretem animadverti. Ceterum ad
Leschasserij observationem addendum est,
ante Dionysium, Leonem Pontificem Me-
tropolitaram dignitatem privilegij nomi-
ne passim cohonestasse; quem sequuntur
Hilarus & Gelasius, Hormisda, Gregorius
Magnus, Ioannes VIII. Leo IX. Grego-
rius VII. quorum locis exscribendis non est
quòd immerer. Quin etiam Leo Imperator
privilegium Metropolitanum & Pa-
triarchicum vocat jura sedium, seu Pa-
triarchalium, seu Metropolitanarum. Imò
verò ipse primatus Romani Pontificis, pri-
vilegium dicitur à Leone primo, Gelasio,
Nicolao, ceterisque Pontificibus. Quæ
jura eximia, ideo privilegia dicuntur, quòd
ceterarum Ecclesiarum juribus præcellant,
& à Christo ipso, ab Apostolis, aut à syno-
dis sint olim indulta. Vnde ab Hincmaro &
ceteris Ecclesiæ Gallicanæ Episcopis pri-
vilegia à Canonibus decreta dicuntur,
verbis è Leone I. peritis, scilicet ut in eo
differant à privilegiis quæ à Principibus,
aut etiam à Summis Pontificibus concessa
erant Ecclesiis. Quo verò proposito Me-
tropolitani Episcopi privilegia canonica
privilegiis apostolicæ sedis augeri vellent,
docet idem Hincmarus in epistola ad Ni-
colaum: *Privilegia autem sedis apostolice
non ideo petij, ut mihi non sufficeret quòd sacri
canones & decreta sedis Romane Pontificum
cuique metropoli sedi concedunt, & nec alia vel
amplius, quàm Ecclesia Remorum collatum est
ex antiquo, mihi largiri specialiter petij, neque
appeto. Sed quia non solum diocesis, sed etiam
paracia mea inter duo regna sub duobus Regi-
bus habetur divisa, & res mihi commissæ Ec-
clisæ sub multorum Principum potestate conjacere
videntur, de quibus nihil aut parum utilitatis
Ecclesia nostra potest habere; quia veteres con-
stitutiones jam pro vili apud quosdam habentur,
his novis decretis carnales & animales ho-
mines territi, quiddam reverentius contra Ec-
clesiam indignitati meæ commissam agerent. Ce-
terum quando Reges sub tempore inaugura-*

In istis litteris No-
m. & Philippum.

Falsum B. Lu-
doviciano 1168.

Confirmatio B. Lu-
dovici, quæ ad
ceteros hujus ca-
pituli ordinis in-
tra-

Privilegium Lu-
dovici Junioris, de
quo vide librum 9.
cap. 17. §. 1.

Syn. Nic. c. 6.

L. 16. C. de sa-
cro, Eccle.

Accep. 14. Privi-
legia Ecclesiarum,
sanctorum patrum
canonibus illustra-
ta, & venerabi-
libus? Ceteris syno-
dis fixa decretis,
nulla possunt im-
probitate con-
velli, nulla novi-
tate mutari.
Hincmarus ep. ad
Nicol. edit. Paris.

Vide lib. c. o. 7.
§. 4.